

Наточій Анатолій Дмитрович

викладач кафедри

тактико-спеціальної підготовки

Денисенко Євгенія Миколаївна

курсант факультету підготовки фахівців

для органів досудового розслідування

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

РОЛЬ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВОПОРЯДКУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Удосконалення системи українського законодавства у рамках правоохоронної діяльності є продуктом акумулювання вітчизняних та зарубіжних здобутків у системі права, впровадження досвіду зарубіжних країн у діяльності української поліції. Актуальним на сьогодні питанням є пошук найбільш оптимальних та прийнятних для суспільства дій з боку органів Національної поліції у контексті перетворення поліції з карального органу на орган, який дійсно служить суспільству, шляхом забезпечення виконання, покладених на нього законом завдань. До недавнього часу таке поняття як рівень довіри громадян до органів правопорядку зводився нанівець, зокрема, через часто незаконні дії працівників поліції, перевищення ними владних повноважень тощо. Однак трансформаційні процеси у системі МВС, створення органів Національної поліції дали поштовх до змін у зазначених структурах. Так, велике практичне та теоретичне значення мав і позитивний досвід зарубіжних країн, зокрема у межах превентивної діяльності поліцейських.

Зазначимо, що найбільш ефективною діяльністю у боротьбі зі злочинністю є її попередження. З метою виконання такого завдання на поліцейських покладаються окремі повноваження із застосування заходів превентивного характеру, спрямованих на запобігання вчиненню суспільно-небезпечного діяння. Діяльність стосовно попередження злочинної діяльності є системою дій та заходів, якими можуть обмежуватись права та свободи людини, але лише у рамках, встановлених законом. У ст. 31 Закону України «Про Національну поліцію» надано вичерпний перелік превентивних заходів, які можуть здійснюватися поліцейськими [1].

На даному етапі розвитку органів поліції доцільним є відхід від системи «полювання наслідків». Тобто необхідним є співпраця з громадськістю, органами місцевого самоврядування стосовно роз'яснювально-превентивної роботи для попередження негативних наслідків. У західних країнах утвердилася думка про доцільність розгляду поліції насамперед як «суспільної служби, що діє в рамках своєї юрисдикції для підтримання публічного порядку та безпеки» [2, с. 5]. Саме такий досвід намагаються впровадити у діяльність української поліції.

Зокрема, аналізуючи окремі аспекти діяльності Національної поліції, можна помітити, що наразі існують деякі проблеми із переходом від старої пострадянської системи здійснення поліцейських повноважень, особливо відсутність навичок встановлення комунікативних зав'язків із населенням. Безумовно, партнерські відносини з населенням є одним із компонентів успішної превентивної діяльності, адже громадяни самостійно за власним бажанням сприятимуть поліпшенню криміногенної обстановки на території обслуговування. Так, наприклад, серед превентивних заходів поліцейської діяльності США цікавими для впровадження в діяльність української поліції є обслуговування навчальних закладів (шкіл, коледжів, університетів), взаємодія з громадськими організаціями та об'єднаннями громадян з метою створення груп допомоги поліції та охорони правопорядку на вулицях, активне спілкування з різними верствами населення [3, с.72]. Тобто, як ми можемо бачити, розуміння превентивної діяльності в українському суспільстві та суспільстві інших держав дещо різниться, адже для української поліції превенція, тобто попередження злочину шляхом окремих цілеспрямованих дій із запобігання вчиненню злочинів, дещо нове.

Так, звертаючись до наукових здобутків, А.П. Титаренко стверджує, що «ефективність профілактичної діяльності – це співвідношення витрат на проведення превентивних заходів з отриманими результатами, а довіру суспільства до поліції слід розглядати як фактор, який значним чином зменшує матеріальні, технічні, психологічні та інші витрати на шляху боротьби зі злочинністю. Тож, для результативності профілактичної діяльності працівника поліції цілком правильно, що чим вище ступінь довіри у населення до працівників поліції, тим вища ефективність профілактики злочинів та правопорушень» [4, с. 158]. Існує чимало прикладів зарубіжних країн, де превентивна діяльність приносить значну користь, зокрема попередження злочину та затримання злочинця на етапі підготовки до вчинення кримінального правопо-

рушення, завдяки лише одній інформації громадян (попередження терористичних актів).

Ще одним прикладом здійснення ефективної превентивної роботи серед населення є досвід США у реалізації стратегії «community policing», одним із напрямків якої є саме попередження (превенція).

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що здійснення органами поліції превентивної діяльності перш за все має бути пріоритетним напрямом роботи таких структур. Зокрема, залучення громадян до співпраці, як один із компонентів формування напряму превенції, є особливо важливим напрямом та не терпить жодних спростувань. Задля успішності впровадження нових методів необхідно звертатись до позитивного досвіду провідних країн світу, де такі стратегії призвели до позитивних та вже звичних змін.

---

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

2. Наилучшая практика построения партнерства между полицией и обществом. Вена: Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе, 2008. 81 с.

3. Солнцева Х.В. Организация полицейской деятельности в Украине та США: структура. Право і безпека. 2016. Вип. 1. С 69–73.

4. Титаренко А.П. Общественное доверие к полиции как фактор, способствующий индивидуальной профилактической работе с гражданами. Вестник Томского государственного университета. 2015. Вып. 393. С. 167–170.

Пісоцька Каріна Олександрівна

аспірант кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУБ'ЄКТИ, ЩОДО ЯКИХ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛАМИ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ

Наша країна на міжнародній правовій арені позиціонує себе в статусі соціально-правової держави, тому одним із основних завдань є захист прав людини та надання соціально-правової допомоги найбільш вразливим групам населення. До таких груп населення в першу чергу відносяться діти. Згідно з Конвенцією про права дитини діти, внаслідок їх фізичної і розумової незрілості, потребують спеціальної охорони і піклування, включаючи належний правовий захист як до, так і після народження.

У правовому полі термін «дитина» зустрічається в багатьох законодавчих актах. Так, згідно із Законом України «Про охорону дитинства» дитина – це особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше.

У статті 6 Сімейного кодексу України прописано, що дитина – це особа, що не досягла повноліття, малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років та неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. Отже, можемо дійти висновку, що дитина – це особа віком до 18 років.

Провідну роль в правовому захисті дітей відіграють органи Національної поліції України, зокрема підрозділи ювенальної превенції. Основним завданням підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України є профілактична діяльність, спрямована на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень. Але зміст та характер профілактичної роботи підрозділів з дітьми залежить від так званої «категорії» неповнолітнього, тобто що є підставою для взяття на профілактичний облік.

Взяттю на профілактичний облік підлягає дитина: 1) засуджена судом до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі; 2) звільнена за рішенням суду від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру без поміщення до школи або професійного училища соціальної реабілітації для дітей, які потребують особливих умов виховання; 3) якій оголошено повідомлення про підозру в учиненні кримінального правопорушення; 4) звільнена зі спеціальної виховної установи; 5) яка не досягла 18 років і вчинила домашнє насильство у будь-якій формі (дитина-кривдник); 6) яка впродовж року два і більше разів була притягнута до адміністративної відповідальності; 7) яка впродовж року два і більше разів самовільно залишала сім'ю, навчально-виховний заклад чи спеціальну установу для дітей [1].

Можна умовно розділити заходи індивідуальної профілактики адміністративних і кримінальних правопорушень серед дітей на індивідуальні та загальні.

Так, індивідуальні заходи здійснюються підрозділами ювенальної превенції щодо конк-